

Monumentnummer*: 531532

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 maart 2013
Kadaster deel/nr 82658/9

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Hinderdam	Stichtse Vecht	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Hinderdam	Fort Hinderdam

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nigtevecht	A			30
Nigtevecht	A			372
Nigtevecht	A			373

*Omschrijving***

Cluster 5. Bomvrije remise.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BOMVRIJE REMISE (gebouw B) als gebouwd onderdeel van Fort Hinderdam. Fort Hinderdam ontstond als een aarden schans ter verdediging van de hier eertijds gelegen zeesluizen. In 1672-1673 werd Fort Hinderdam omgebouwd tot een gebastioneerd fort. Ook werden er twee omgrachte lunetten aangelegd bij het fort. Nadat in 1674 de zeesluizen waren verlegd naar Muiden, bleef de verdediging van de Vecht en beide Vechtoevers de belangrijkste functie. Het fort werd diverse keren gewijzigd en aangepast. Zo kwam 1879-1880 de remise tot stand, die naar de toenmalige maatstaven als bomvrij gold. Bomvrije bouwwerken van dit type zijn aan drie zijden en bovenop voorzien van een aarden dekking en bezitten alleen een gevel aan de keelzijde.

Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden aan aanvallen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand, klei of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber. Door de invoering van de brisantgranaat vanaf 1885 was van een bomvrije situatie geen sprake meer en konden gebouwen van dit type als verouderd worden beschouwd.

Vanwege de ecologische bestemming is het fort niet bezocht, maar is gebruik gemaakt van tekeningen en gegevens uit het bestek van 1879. Uit het bestek blijkt dat het gebouw bedoeld is voor de functie van remise met buskruitmagazijn en projectielenmagazijn, waarin een 'traplokaal' (trappenhuis) en gang. Voor alle elementen wordt zeer nauwgezet aangegeven welke materialen moeten worden gebruikt. Zo valt te lezen dat bijgevoegd moet worden '1 lantaren met gebogen Berlijns zilveren spiegel, zooals die te verkrijgen zijn in de fabriek van Pellenz en Co te Ehrenfeld bij Keulen.'

Omschrijving

Volgens de bestektekening uit 1879 bestaat de BOMVRIJE REMISE, gebouw B, uit een rechthoekig bakstenen, aan drie zijden en op het dak aangeaard gebouw met zeer dikke muren. De remise ligt aan de zuidzijde van het fort. De naar het noordoosten gerichte voorgevel is ongedekt en is - volgens bestek - voorzien van een zware, dubbele, opgeklampte deur. Er zijn twee zware vleugelmuren aan weerszijden van de ingang. Achter de hoofdingang ligt de ruimte die diende tot remise. Via een kleinere ruimte daarachter kan het trappenhuis worden bereikt, dat leidt naar de ondergrondse ruimte, dienende als buskruitmagazijn en projectielenmagazijn, zoals gebruikelijk uitgevoerd als een separate binnenruimte (kruitopslag) met daaromheen een gang. De kelderverdieping is iets breder dan de begane grond. Alle ruimtes zijn voorzien van segmentboogvormige gewelven.

Waardering

De BOMVRIJE REMISE is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is aangelegd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw)

Het onderdeel is een voorbeeld van een bomvrije remise uit 1880.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

* Het onderdeel is een voorbeeld van een bomvrije remise zoals deze ook elders in de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn gebouwd volgens een eenduidig stramien met toepassing van vergelijkbare indeling, detaillering en materiaalgebruik.

* Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat het in zijn hoedanigheid uit 1880 bewaard is, maar het verkeert in een slechte bouwkundige staat vanwege de ecologische bestemming.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument